

Суреттер әлемі

1. Бұл суреттер арасында қандай байланыс бар?
2. Өткен сабағымызбен байланыс бар ма?
3. Біздің бүгінгі сабағымыздың тақырыбы қандай деп ойлайсындар?

Сабақтың тақырыбы:

Сырым Датұлы Кіші жүз қазақтарының қандай құқықтарын қорғауды көздеді?

Оқу мақсаттары:

- тарихи оқиғаларды түсіндіру кезінде, тарихи карталарды пайдаланады.
- тарихи оқиғаға толық түсіндірме беру үшін негізгі ұғымдарды таңдап қолданады.
- <http://e-history.kz/kz/video/view/117#scontent>

Негізгі қолданылатын
сөздер:

Отар – Колония

Отаршылдық – Колонизация

Отарлау саясаты – Колонияльная политика

Көтеріліс - Восстание

Жазалаушы отряд – Карательный отряд

Ұлт-азаттық - народно – освободительное

Әкімшілік басқару-административное
управление

Көтеріліс болған жылы	1783-1797 ж
Басшылары	Сырым Датұлы Байбақты руының старшинасы
Көтеріліс болған жер	Кіші Жүз
Қозғаушы күштері	Шаруалар, Би, Батырлар
Қатысқан рулар	Шекті, Төртқара, Қаракесек, Байбақты, Беріш, Табын т.б
Көтеріліс себебі:	<ul style="list-style-type: none"> • Казактардың шабуылы; • Кіші жүз аймағындағы қазақ жерлерінің қысқаруы.
Мақсаттары	<ul style="list-style-type: none"> • Орал казак әскерлерінің қазақ жерлерін басып алуын тоқтату, • Ресей тартып алған жайық бойындағы жерлерді қайтару, • Қазақ елін тәуелсіздігін алу;
Жазалаушы отрядтары	<ul style="list-style-type: none"> • 1778 жылы Орал казак әскерлері С.Датұлы балаларын өлтірді. • 1785 жылы 405 казактан тұратын әскери топты, Назаров басқарып келді. • 1787 жылы 1250 казакты старшындар Калпаков пен Пономарев басқарып, қазақ жеріне келді. • 1790 жылы атаман Донсков 1500 солдатпен келді.
Жеңілу себептері	<ul style="list-style-type: none"> • Көтеріліс нашар ұйымдасуы; • Старшиндар мен рулар арасында билік үшін тартыс-талас.
Тарихи маңыздылығы	<ul style="list-style-type: none"> • Ресей империясына қатысты ең алғашқы ірі көтеріліс болды. • Жайықтың оң жағалауына мал жаюға рұқсат берді.

“Веер” стратегиясы

- ✓ Желпеуішті құру;
- ✓ 5 сұрақ құрастыру;
- ✓ Сұрақты әр қырына жазу;
- ✓ Жауап жазуға орын қалдыру;
- ✓ Сұрақтармен алмасу;
- ✓ Дұрыс жауап тексеру;

Үй тапсырмасы:

Дәптерге Сырым Датұлы байланысты тірек-сызба істеу

2 Сабақ

Сырым Датов

Сабақтың тақырыбы:

Сырым Датұлы Кіші жүз қазақтарының қандай құқықтарын қорғауды көздеді?

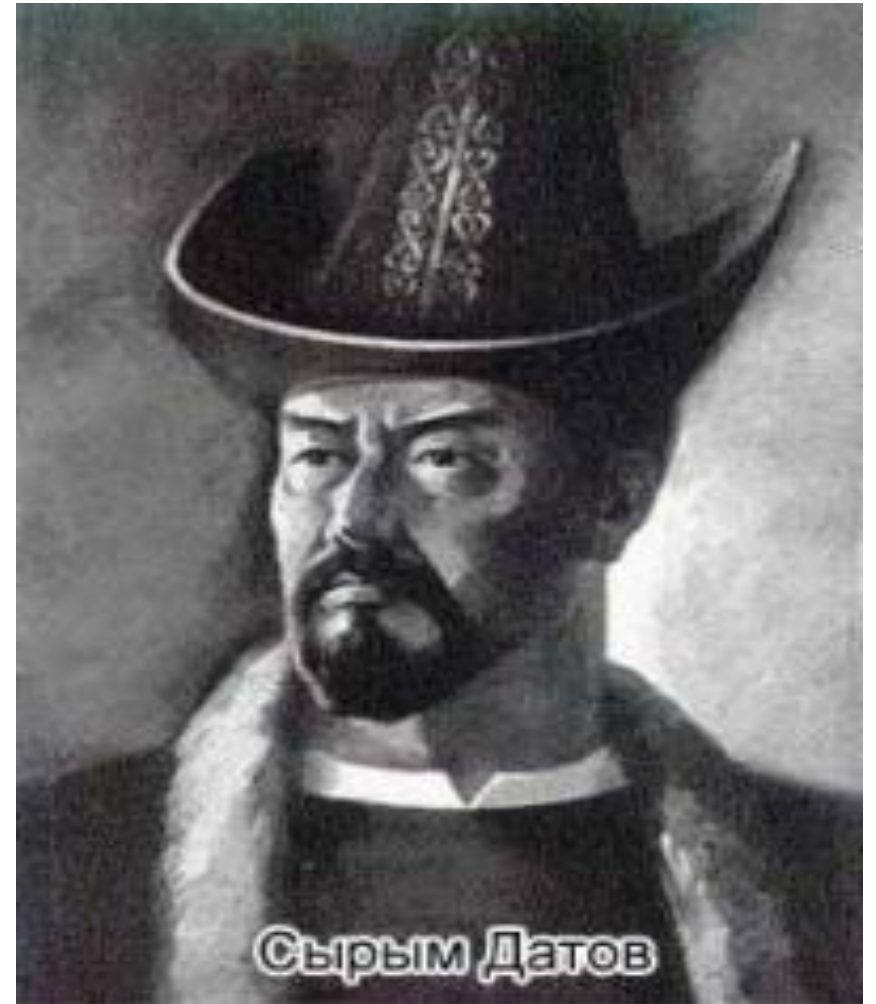
Оқу мақсаттары:

-себеп - салдарларды анықтайды және маңыздылық дәрежесі бойынша ретімен орналастырады;

-халықтың отаршылдық саясатқа қарсы азаттық күресінің мәні мен маңызын түсінеді

Бейне материалға талдау жасау. ЦОР № 215

Е. Пугачев және Сырым Датұлы бастаған көтерілістер

Емельян Пугачев бастаған шаруалар көтерілісі	Сырым Датұлы бастаған көтеріліс
<p>1. XVIII ғасырда ұлт-азаттық көтеріліске қазақтың <i>қандай</i> жүздері қатысты?....</p> <p>.....</p>	<p>1. Кіші жүз қазақтары <i>қай</i> өзендердің аралығындағы жерлерді пайдаланды?</p> <p>.....</p>
<p>..2. Кіші Жүз қазақтарының жерлері <i>неліктен</i> қысқарды</p> <p>.....</p>	<p>2. Сырым Датұлы көтерілісіне <i>не</i> түрткі болды?</p> <p>.....</p>
<p>..3. Емельян Пугачев деген <i>кім</i>?.....</p>	<p>3. С. Датұлы мен казак әскерлерінің алғашқы қақтығысы <i>қашан</i> болды?</p> <p>.....</p>
<p>4. Е. Пугачев көтерілісіне қандай жүздер қатысты?.....</p>	<p>4. 1785 жылы күзде старшындар съезінде <i>қандай</i> мәселе қозғалды?</p> <p>.....</p>
<p>5. <i>Неліктен</i> қазақтар Е. Пугачев көтерілісіне қатысты?.....</p>	<p>5. Барон Игельстром <i>нені</i> ұсынды?.....</p>
<p>6. Е. Пугачев көтерілісін <i>қандай</i> сұлтандар қолдады?.....</p>	<p>6. Ералы сұлтан <i>қашан</i> хан болып тағайындалды?.....</p>
<p>7. Кіші жүз қазақтары <i>қандай</i> бекіністерге шабуыл жасады?.....</p>	<p>7. Сырым Датұлы <i>қай</i> мемлекетпен қарым-қатынас жасады?.....</p>
<p>8. Орта жүз рулары <i>қандай</i> бекіністерге шабуыл жасады?.....</p>	<p>8. 1797 жылы <i>кім</i> Кіші жүздің ханы болып тағайындалды?.....</p>
<p>.....</p>	<p>9. Сырым Датұлы <i>қай жерде</i> қайтыс болды?.....</p> <p>10. Сырым Датұлы көтерілісінің сипаты <i>қандай</i>?.....</p>

Р Е С Е Й

И М П Е Р И Я С Ы

Ц И Н И М П Е Р И Я С Ы

Х И У А
Х А Н Д Ы Ѓ Ы

Б Ұ Х А Р А
Х А Н Д Ы Ѓ Ы

Қ О Қ А Н
Х А Н Д Ы Ѓ Ы

Қазан

Звериноголовск

Омбы

Степная

Троицк

Петропавл

Железинск

Пресногорьковск

Коряковский

Орынбор

Танальцк

Ышевск

Жайық қалашығы

Орал

Илецк қорғаны

Өскемен

Сахарная

Жайық

Калмыковск

Зайсан көлі

Горская

Кулагинск

Сағыз

Алақөл

Баксаевская

Сарайшық

Гурьев

Жем

Балқаш көлі

С Ы Л А Р

К А С П И Й Т Е Н І З І

А Р А Л Т Е Н І З І

сырдария

Сырдария

Иле

Шу

Түркістан

Ыстықкөл

Үргеніш

Ташкент

Бұхара

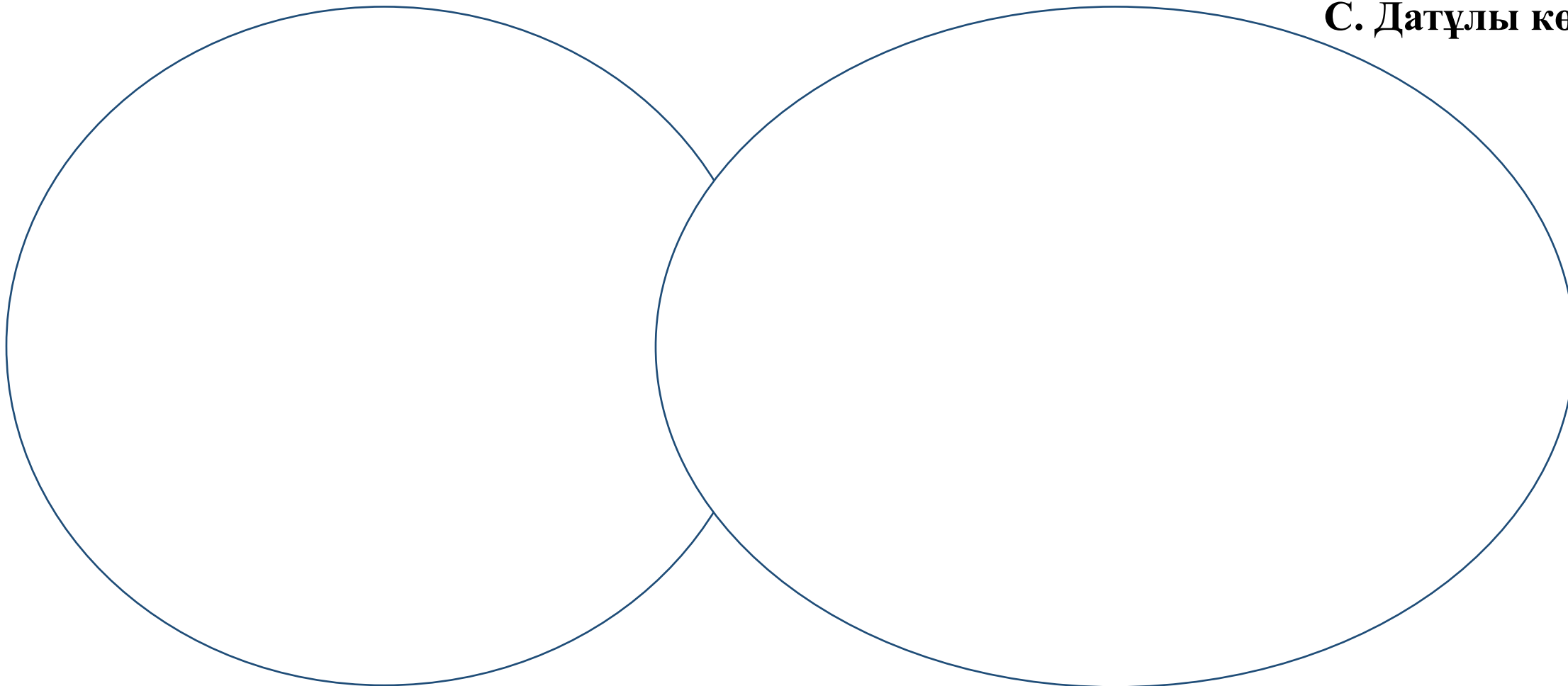
Самарқан

Е. Пугачев пен С. Датұлы бастаған көтерілістердің айырмашылықтары мен ұқсастықтарын анықтаңыздар

Е. Пугачев көтерілісі

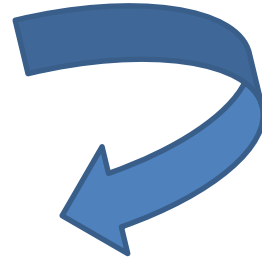
Венн диаграммасы

С. Датұлы көтерілісі

“Қызықты сандар” ойыны

Есептеңіз:

$$240+3+10+18+14+500+12+1000 =$$

- Көтерілістің жеңілу себептер;
- Нәтижесі;

"Тарихи домино" ойыны

басталды.	Датұлы	көтерілісі	Сырым
1783 жылы	казактардың	себебі	шабуылы
Көтерлістің	территориясында	Көтеріліс	кіші
болды.	жүз	батырлар	шаруалар
би,	Көтерліске,	қатысты.	отрядтарды
Жазалаушы	Назаров	Донсков	басқарды.

Жауабы:

1783 жылы Сырым Датұлы көтерілісі басталды. Көтерілістің себебі, казактардың шабуылы. Көтеріліс кіші жүз территориясында болды. Көтеріліске шаруалар, би, батырлар қатысты. Жазалаушы отрядтарды, Назаров, Донсков басқарды.

Сырым Датұлы бастаған көтерілісінің мәні мен маңызы қандай?

Ой толғау жазу

Қолданылатын тірек сөздер

-Жайық өзені. Еділ өзені

-казактар

-патша үкіметі

-Кіші жүз

-бекіністер

-тыйым салу

-хандық билік

-шекаралық сот

-шабуыл

-ұлт-азаттық

-рұқсат беру

-маңызы

-көтеріліс

Үй тапсырмасы:

А 4 қағазға Сырым Датұлы көтерілісіне байланысты сөзжұмбақ құрастыру.